

Kdo koho hledá a proč

j+s 16. 1. 2022

Milost vám a pokoj ve jménu Boha Otce, Syna i Ducha svatého. Kdyby nás Bůh soudil podle našich chyb, vin a nepravosti, kdo z nás by obstál? Jenže Bůh našťastí odpouští a my to smíme přijmout – tohle je Boží spravedlnost, která nás zve k dobrému a naplněnému životu.

Mt 3,1-12: Za těch dnů vystoupil Jan Křtitel a kázal v Judské poušti: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.“ To je ten, o němž je řečeno ústy proroka Izaiáše: ‚Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnajte mu stezky!‘ Jan měl na sobě šat z velbloudí srsti, kožený pás kolem boků a potravou mu byly kobylky a med divokých včel. Tehdy vycházel k němu celý Jeruzalém i Judsko a celé okolí Jordánu, vyznávali své hříchy a dávali se od něho v řece Jordánu křtít. Ale když spatřil, že mnoho farizeů a saduceů přichází ke křtu, řekl jim: „Plemeno zmijí, kdo vám ukázal, že můžete utéci před nadcházejícím hněvem? Neste tedy ovoce, které ukazuje, že činíte pokání. Nemyslete si, že můžete říkat: ‚Náš otec je Abraham!‘ Pravím vám, že Bůh může Abrahamovi stvořit děti z tohoto kamení. Sekera je už na kořeni stromů; a každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyřát a hozen do ohně. Já vás křtím vodou k pokání; ale ten, který přichází za mnou, je silnější než já - nejsem hoden ani toho, abych mu zouval obuv; on vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. Lopata je v jeho ruce; a pročistí svůj mlat, svou pšenici shromáždí do sýpky, ale plevy spálí neuhasitelným ohněm.“

Amos 5,6: Hledejte Hospodina a budete žít.

I. Prorok

Slyšte toto slovo, bášanské krávy, které utiskujete nuzné a křivdíte ubožákům a dopouštíte se nevěrností a Panovníkovi říkáte: „Dávej, ať hodujeme!“ Neměli jste co do úst, nebylo čím uhasit žízeň, bil jsem vás obilnou rzí a snětí; vaše zahrady a vinice sežraly housenky, poslal jsem na vás mor jako na Egypt, jinochy jsem pobil mečem, i vaši koně byli odvlčeni, dal jsem vám čichat puch vašich táborů. A přece jste se ke mně nenavrátili, je výrok Hospodinův (pravil prorok Amos).

Prorok není vědma, aby předpovídal budoucnost – spíš popíše, jak žijeme a proč to takhle dál nejdce, a zkusí vás navést k řešení, které by mělo smysl. Není to vždycky příjemné, třeba když Amos posluchače nazval krávami (nebo Jan Křtitel zmijemi). Urazit někoho umí kdekdo, ale tady šlo o pokus, jak zostra upoutat pozornost lidí k vině, o níž chce prorok něco říct. Vyjmenoval řadu katastrof a snaží se vyložit, proč nastaly. „Pro vaši nevěrnost, bášanské krávy, vždyť vy pořád spoléháte na něco, co vás zase a znovu musí zklamat, a nehne s vámi, ani když vám Hospodin dá přičichnout, jaký puch se z toho line.“

Takhle a podobně k lidem Amos promlouval a říkal jim, že jim to tak vzkazuje Bůh. „Nežije se vám dobře, ale Bůh to s vámi dobře myslí, tak se pojdme podívat, co by se s tím dalo dělat.“ Tohle byl rám, do kterého proroci malovali, co chtěli lidem sdělit.

II. Jak se pozná, co řekl Bůh?

Kdo se chce něco dozvědět, musí se ptát. (Kdo se neptá, protože už přece všechno ví, bude to mít těžší. I s ním to budou mít lidé těžší, ale to je jiná věc.) I na Boží slovo je třeba se ptát, mám-li se s ním setkat.

Klíč k určování Božího slova vám nikdo nenabídne, ale jedno poznávací znamení by tu přece jen bylo: je to slovo, jež vám pomůže, aby váš životní příběh držel pohromadě a nerozpadl se na tisíc kousků a aby směřoval k dobrému. A přitom vám nechá dost prostoru, abyste tudy šli svobodně a rádi a abyste si mohli vybrat, kudy přesně se dát.

Boha si tehdy spojovali s posvátnými místy a stromy, možná i s určitými lidmi, kteří to tam měli na starost – tak tohle všechno vás nutně zklame, povídá ten prorok. Boha totiž máte hledat, ne že to jen občas někde odbudete nějakým obřadem. Máte ho hledat ve svém životě všude, kamkoli se vrtnete a ať prožíváte cokoli.

Život není žádná samozřejmost. Dostali jsme ho jako dárek, víme, že je ohraničený a velmi zranitelný. Snažíme se, aby nás těšil a aby stál za to a aby byl dobrý – a tomu se dá pomoci, povídá ten dávný prorok. To je obsah jeho stručné výzvy: „Hledejte Hospodina a budete žít.“ Chvíli předtím s nelibostí komentoval, jak nemožnými cestami lidi míří ke štěstí. Známe to: dokud bude hlavním cílem bohatství a prosperita, do té doby budou krádež a podvod nejrychlejším způsobem, jak tam dojít.

Dokud se bude u soudu někomu nadržovat, do té doby to bude se spravedlností nahnuté. Dokud se bude věřit lhářům, do té doby s pravdou nepořídíte. Tak takhle ne, povídá Amos, nýbrž: „Hleďte Hospodina a budete žít.“

III. Jak se hledá Bůh

Budoucnost tenhle autor podezírá, že nám přinese drahotu, nouzi a potíže všeho druhu. Což se pravděpodobně splní, ale kvůli tomu se mu prorok neříká. V krizích je třeba hledat, kudy z nich ven. To obstarávají politici (pokud nezůstanou jen u slibů), ale prorok má jiný úkol: ptát se a hledat, kde je v tom všem Bůh.

Někdo chce mít v Bohu garanta lepších časů (třeba aby nebyla ta drahota a aby byla hojnost a aby nepřicházely zlé události), někdo chce mít v Bohu garanta něčeho jiného, ale to je pořád jen moje lidská vůle. Tu Boží hledá prorok jinak: Amos vypočítává maléry, které na nás dolehly a ještě dolehnou, a nebere je ani jako křivdu ani jako nevyhnutelný osud, nýbrž jako podnět, abychom se sebou něco udělali. Asi jako když jsme v koronavirovém trápení zjišťovali, jak velikou hodnotu má lidské setkávání a blízkost a obětavá pomoc. Příjemné to nebylo, ale něco nás to naučilo. Než se lidi rozhádali a přestali si naslouchat (protože všichni vědí všechno nejlíp), takže je na čase hledat, jak se v lidském společenství projevuje Boží pokoj a jak to udělat, aby se mezi námi dostal ke slovu.

Všelijaké rány jsme zažili a ještě jim není konec, povídá prorok. Ale není to žádná Boží pomsta, Bůh je v tom všem skryt jinak a hledat ho znamená hledat za tím vším jeho nabídnutou milost, která obnáší naslouchání a odpuštění a pak pokoj mezi lidmi. Tak se do toho hledání pusťte (někde to tu přece musí být...) a najdete život.

IV. Kdo koho vlastně hledá

Hledání obnáší především dobře naslouchat, brát si to k srdci a vydat se směrem, který Bůh nabídl. Naslouchání nebývá moc příjemné, pokud ten druhý říká něco jiného, než chcete slyšet.

Za posledních sto let jsme si v českých zemích a na Moravě prošli etapami „Bude nám líp bez Rakouska, bude nám líp bez Němců, bude

nám líp bez Slováků, bude nám líp beze všech, kdo by sem chtěli přijít, bylo by nám líp bez některých menšin... Netvrdím, že s nimi všemi by to bylo snazší, a nepopírám, že byly důvody k rozhodům, ale že by nás to udělalo lepšími, to sotva. Teď se zase říkává, že by bylo skvělé, kdybychom se nemuseli s nikým dohadovat a kdyby všichni respektovali naše zájmy, pokud se ovšem sami shodneme, jaké to jsou, což je problém. Trochu to připomíná Amosovu větu, že nám Bůh tu a tam dá přičichnout, jaký puch se táhne z našeho bojového ležení...

Hledání obnáší dobře naslouchat, což není dvakrát milé, když ten druhý říká něco jiného, než co si myslím a co chci slyšet. U lidí to máme vyzkoušené (v malém i ve velkém), a když se potkáme s tím, co říká Bůh, je to zrovna tak. Ale bylo by mrzuté, kdybychom usoudili, že i bez něj nám bude líp, a nestarali se, jaký puch z toho pak vzejde.

Hleďte Boha sami i společně, dobře naslouchajte druhým, nebojte se mít námitky a zvažujte to všechno. Nebudete sami, kdo takhle hledá, protože zároveň hledá i Bůh, vás hledá a vítá vás jako své spolupracovníky. Nesčítá posměšně naše neúspěchy, omyly a prohry. A když člověk už nevidí východisko, Bůh tvoří zase cosi nového. Říkáme tomu Boží milost a láska a taky přítomnost Ducha svatého. Tohle hledejte a budete žít, i kdyby to v údolí stínu smrti bylo.

poslání a požehnání:

At' se valí právo jako vody, spravedlnost jak proudící potok, mějte v nenávisti zlo, hledejte a milujte dobro a budete žít (vzkázal prorok Amos).

Zpívejte Hospodinu z celého srdce a ze všech sil, zpívejte o tom, co pro nás udělal. Prokázal lidem svou spravedlnost a nabídl jim ji k životu – nabídl ji k životu i nám.

My tuhle příležitost můžeme popadnout a nepustit se jí: třeba nám nebude v životě vždycky jen dobře a veselo – ale že nás Pán Bůh má rád a že nás neopustil, to nám nikdo nesebere.

A tak at' vás milost, láska a pravda provázejí, kamkoli zamíříte, a Boží pokoj – spravedlivý a milosrdný – at' prozáří vaše dny a vede vaše kroky. Amen.